

## Nr 37.

Ankom till riksdagens kansli den 23 april 1934 kl. 12 m.

*Utlåtande, i anledning av väckta motioner rörande understöd från Vadstena krigsmanshuskassa åt visst f. d. indelt manskap m. m.*

1:o.

I åtskilliga inom riksdagen väckta, till bankoutskottets förberedande handläggning hänvisade motioner hava, på sätt i det följande angives, förslag framställt om understöd åt visst f. d. indelt manskap.

I en inom första kammaren av herr *Gustavson, John*, väckt motion nr 127 har hemställts, »att riksdagen måtte besluta, att f. d. soldaten *Karl Oskar Östberg* må under sin återstående livstid från och med den 1 juli 1934 beviljas en årlig pension ur Vadstena krigsmanshuskassa enligt samma grunder, som om han varit i tjänst i minst 20 år.»

I en inom andra kammaren under nr 9 väckt motion har herr *Persson* i Tidaholm yrkat, »att riksdagen må besluta, att till f. soldaten *Axel Herman Sten*, Tidaholm, må från och med den 1 juli 1934 från Vadstena krigsmanshuskassa utgå samma underhåll, som Sten skulle ha erhållit, därest han haft 20 års tjänstetid som soldat.»

Herr *Ericsson* i Sörsjön föreslår i motion nr 35 i andra kammaren, »att riksdagen måtte besluta, att f. d. soldaten vid Folkare kompani av Kungl. Västmanlands regemente *August Sundström* må från och med den 1 juli 1934 tillerkännas understöd ur Vadstena krigsmanshuskassa enligt samma grunder, som om han tjänat i 20 år.»

I motion nr 36 i andra kammaren har herr *Fast* jämte tre övriga av kammarens ledamöter hemställt, »att riksdagen måtte besluta, att f. d. soldaten *Klas Edvard Rydell* må under sin återstående livstid från och med den 1 juli 1934 beviljas en årlig pension ur Vadstena krigsmanshuskassa enligt samma grunder som om han varit i tjänst minst 20 år.»

Vidare har herr *Fast* jämte tre övriga av andra kammarens ledamöter i motion nr 37 i andra kammaren hemställt, »att riksdagen måtte besluta, att f. d. soldaten *Sven Magnus Frisk* må under sin återstående livstid från och med den 1 juli 1934 beviljas en årlig pension ur Vadstena krigsmanshuskassa enligt samma grunder som om han varit i tjänst minst 20 år.»

I motion nr 116 i andra kammaren har herr *Laurén* yrkat, »att riksdagen måtte medgiva att förre soldaten vid Kungl. Södermanlands regemente *Erik Hilmer Hurtig* må från och med den 1 januari 1934 från Vadstena krigs-

manshuskassa tilldelas underhåll enligt samma grunder, som om han tjänat för underhålls erhållande föreskriven tid.»

Under nr 261 i andra kammaren har herr *Persson* i Undersvik väckt en motion, vari hemställts, »att riksdagen måtte besluta att f. d. soldaten nr 117 *Anders Larsson Strömberg* vid Järvsö kompani i Kungl. Hälsinge regemente måtte tilldelas understöd ur Vadstena krigsmanshuskassa från den 1 juli 1934, enligt samma grunder som om han tjänat för underhålls erhållande föreskriven tid.»

Vidare har herr *Hansson* i Rubbestad i en inom andra kammaren väckt motion nr 264 hemställt, »att riksdagen måtte besluta, att f. d. soldaten vid Walbo kompani av Kungl. Hallands regemente *August Sjögren* må från och med den 1 juli 1934 tillerkännas understöd ur Vadstena krigsmanshuskassa enligt samma grunder som om han tjänat i 20 år.»

I en inom andra kammaren under nr 270 väckt motion har herr *Lövgren* yrkat, »att riksdagen måtte bevilja förre soldaten vid Kungl. Norrbottens regemente *Albert Johansson Wall* från Ryssbält, Nyborg i Nederkalix socken, en pension från och med den 1 januari 1934 enligt de grunder, som bruka tillämpas i dylika fall.»

Herr *Blomquist* har i motion nr 275 i andra kammaren hemställt, »att riksdagen må medgiva att förre soldaten vid kungl. Kronobergs regemente *Sven Johan Malmberg*, Vederslöv, må från och med den 1 januari 1934 från Vadstena krigsmanshuskassa tilldelas underhåll enligt samma grunder som om han tjänat för underhålls erhållande föreskriven tid.»

Under nr 276 i andra kammaren har herr *Gustafsson* i Lekåsa väckt en motion, vari hemställts, »att riksdagen måtte besluta, att f. soldaten *Johannes Nyberg*, Vara, må från den 1 juli 1934 beviljas samma underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa som han skulle ha erhållit, om han ägt att tillgodoräkna sig 20 års tjänstetid som soldat.»

Vidare har herr *Gustafsson* i Lekåsa i motion nr 277 i andra kammaren hemställt, »att riksdagen måtte besluta, att f. soldaten *Gustaf Tapper* från Kåryd, Larvs socken, Skaraborgs län, må från och med den 1 juli 1934 beviljas samma underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa, som han skulle ha erhållit, om han ägt att tillgodoräkna sig 20 års tjänstetid som soldat.»

I en inom andra kammaren under nr 430 väckt motion har herr *Weijne* yrkat, »att riksdagen måtte medgiva f. d. soldaten vid Kungl. Älvsborgs regemente *Per Emil (Johansson) Stenström* att från och med den 1 juli 1934 uppbära underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa enligt vanliga grunder såsom om han tjänat under 20 år.»

Slutligen har herr *Holmström* i en motion nr 436 i andra kammaren hemställt, »att riksdagen måtte medgiva f. soldaten vid Kungl. Hälsinge regemente *Jonas Hultin* att från och med den 1 juli 1934 uppbära underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa enligt vanliga grunder, såsom om han tjänat under 20 år.»

I fråga om motiveringarna för de i omförmälda motioner framställda förslagen får utskottet hänvisa till motionerna.

För behandlingen av de föreliggande understödsfrågorna synes det vara lämpligt, att de i förevarande motioner angivna f. d. indelta, med avseende å tjänstårens antal, indelas i två grupper, nämligen indelta med en tjänstetid av över 15 men under 18 år samt indelta med en tjänstetid av över 18 år.

*F. d. indelt manskap med en tjänstetid av över 15 men under 18 år,*

Ifrågavarande personers namn, anställning, ålder, tjänstetid och tjänstgöringsdagar, varunder rekryt- och underbefälsutbildning icke ägt rum, framgå av nedanstående sammanställning:

Motion	Anställning och namn	Ålder	Tjänsteår	Tjänstgöringsdagar utom rekryt- och underbefälsutbildning
I : 127	f. soldaten K. O. Östberg .....	64	17 $\frac{5}{12}$	536
II : 261	f. soldaten A. Larsson Strömberg .....	73	16 $\frac{10}{12}$	382
II : 264	f. soldaten A. Sjögren .....	67	16 $\frac{2}{12}$	533
II : 270	f. soldaten A. Johansson Wall .....	60	17 $\frac{7}{12}$	805
II : 275	f. soldaten S. J. Malmberg .....	76	15 $\frac{4}{12}$	428
II : 276	f. soldaten J. Nyberg .....	65	17 $\frac{8}{12}$	Ej utrett
II : 277	f. soldaten G. Tapper .....	79	15 $\frac{8}{12}$	304

Vidare inhämtas av handlingarna, att samtliga i tabellen angivna personer befinna sig i små ekonomiska omständigheter eller äro medellösa, att, såvitt av utredningen framgår, ingen av dem äger fast egendom med undantag av förre soldaten Sjögren, vilken är ägare till en jordbrukslägenhet, taxerad till 3 100 kronor, men varå enligt intyg av vederbörande kommunalnämndsordförande vilar intecknad skuld för egnahemslån, ävensom förre soldaten Wall, vilken, enligt intyg av vederbörande kommunalnämndsordförande, de senaste fem åren icke innehaft någon arbetsanställning med undantag för statligt reservarbete samt åtnjutit arbetslöshetsunderstöd, är ägare till en jordbrukslägenhet, taxerad till 2 800 kronor, varå dock vilar en skuld av 1 400 kronor, samt att, såvitt tillgängliga handlingar utvisa, fråga om underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa åt förenämnda f. d. indelta, med undantag av förra soldaterna Östberg, Sjögren och Malmberg, tidigare varit underställd vederbörande myndighets prövning.

*F. d. indelt manskap med en tjänstetid av över 18 år.*

De till denna grupp hörande personernas namn, anställning, ålder, tjänstetid och tjänstgöringsdagar, varunder rekryt- och underbefälsutbildning icke ägt rum, framgå av nedanstående sammanställning:

Motion	Anställning och namn	Ålder	Tjänsteår	Tjänstgöringsdagar utom rekryt- och underbefälsutbildning
II : 9	f. soldaten A. H. Sten.....	64	18 $\frac{3}{12}$	420
II : 35	f. soldaten A. Sundström .....	66	19 $\frac{9}{12}$	510
II : 36	f. soldaten K. E. Rydell.....	70	19 $\frac{11}{12}$	523
II : 37	f. soldaten S. M. Frisk .....	71	19 $\frac{2}{12}$	469
II : 116	f. soldaten E. H. Hurtig .....	69	18 $\frac{10}{12}$	496
II : 430	f. soldaten P. E. Johansson Stenström	68	18 $\frac{11}{12}$	345
II : 436	f. soldaten J. Hultin .....	72	18 $\frac{6}{12}$	594

Vidare inhämtas av för utskottet tillgängliga handlingar, att samtliga i tabellen angivna personer befinna sig i små ekonomiska omständigheter eller äro medellösa, med undantag dock för Sundström, vilken är anställd såsom valsverksarbetare vid Avesta järnverk och i sådan egenskap under år 1933 hade en inkomst av 2 851 kronor, att, såvitt av utredningen framgår, ingen av dem äger fast egendom med undantag av förre soldaten Sten, vilken, enligt intyg av vederbörande fattigvårdsordförande, äger en mindre stadsfastighet, taxerad till 4 500 kronor, varå dock vilar en skuld av 4 000 kronor, förre soldaten Frisk, vilken enligt intyg av vederbörande kommunalnämndsordförande äger en mindre hemmanslott, år 1905 friköpt för 4 000 kronor, men att Frisk är skuldsatt till nästan hela köpeskillingen, ävensom förre soldaten Hultin, vilken äger ett hemman, taxerat till 7 900 kronor, varå vilar en skuld av 3 500 kronor, varförutom Hultin är skuldsatt till ett ytterligare belopp av 4 050 kronor; samt att, såvitt tillgängliga handlingar utvisa, fråga om underhåll åt förenämnda f. d. indelta, med undantag av förra soldaterna Sten, Johansson Stenström och Hultin, varit underställd vederbörande myndighets prövning.

Över de föreliggande motionerna har bankoutskottet i vederbörlig ordning införskaffat utlåtande av *arméförvaltningens civila departement*.

I fråga om manskap med en tjänstetid av över 15 men under 18 år har civila departementet anfört följande:

I motionerna I: 127 och II: 261, 264, 275 och 277 har hemställts om underhåll ur Vadstena krigsmanshuskassa åt förra soldaterna Östberg, Strömberg, Sjögren, Malmberg och Tapper.

Vad först angår motion I: 127 utvisar ett för förre soldaten Östberg utfärdat avskedspass, att Östberg tjänat vid Bohusläns regemente under tiden 20 oktober 1887—14 april 1905 eller i 17 år 5 månader 24 dagar. Enligt vad som framgår av en utav vederbörande kompanichef den 18 augusti 1933 lämnad uppgift å antalet av Östberg fullgjorda tjänstgöringsdagar har denne förutom rekryt- och underbefälsutbildning tjänstgjort i 536 dagar. Vidare utvisar ett för Östberg den 1 februari 1934 utfärdat läkarintyg, att denne

lider av åderförkalkning, en sjukdom, som emellertid icke lärer äga något samband med Östbergs militärtjänstgöring.

Beträffande motion II: 261 har departementet låtit verkställa utredning rörande den i motionen omnämnde Strömbergs tjänstgörings- och sjukdomsförhållanden. Resultatet av utredningen utvisar, att Strömberg tjänat vid Hälsinge regemente under tiden 20 oktober 1885—18 september 1902 eller i 16 år 10 månader 28 dagar. Härunder har han förutom rekryt- och underbefälsutbildning tjänstgjort i 382 dagar. Vidare framgår av utredningen, att Strömberg under tjänstetiden lidit av följande åkommor: 1886 angina, 1890 furunkel, 1895 kontusion, 1901 h. axel?, 1902 bronchit, allmän svaghet. Huruvida militärtjänsten förorsakat den åkomma, som föranlett Strömbergs kassation som soldat, finnes emellertid enligt vederbörande regementsläkares uttalande ingen möjlighet att avgöra. Departementet anser sig i detta sammanhang i anledning av vad som anförts i en av vederbörande motionär till riksdagens bankoutskott ingiven skrivelse den 23 januari 1934 böra omnämna, att Strömberg år 1920 hos departementet anhöll om underhåll ur Vadstena krigsmanshuskassa på grund av kungörelsen den 20 augusti 1919 angående förhöjning i gratial från Vadstena krigsmanshuskassa m. m. (SFS nr 539). Då emellertid Strömberg med avseende å tjänstetidens längd icke uppfyllde de i sagda kungörelse för erhållande av underhåll föreskrivna villkor och det ej heller vid av arméförvaltningens sjukvårdsstyrelse verkställd utredning i ärendet ådagalagts, att Strömberg under militärtjänstgöringen ådragit sig den åkomma, på grund varav han erhållit avsked ur krigstjänsten, fann sig departementet genom beslut den 23 mars 1920 icke kunna tilldela Strömberg underhåll ur nämnda kassa, vilket i skrivelse till chefen för Hälsinge regemente meddelades för regementschefens kännedom och Strömbergs underrättande. I skrivelse till departementet den 6 mars 1934 har nu chefen för nämnda regemente uppgivit, att meddelande om departementets ifrågavarande beslut översänts till Strömberg den 15 april 1920.

Vidkommande motion II: 264 utvisar det för förre soldaten Sjögren utfärdade avskedspasset, att Sjögren tjänat som soldat vid Hallands regemente under tiden 22 januari 1889—14 april 1905, då han erhöll interimsskred med rotehållarens medgivande. Tjänstetiden uppgår alltså till 16 år 2 månader 22 dagar. Enligt vad som framgår av en utav vederbörande regementskvartermästare upprättad uppgift å antalet tjänstgöringsdagar för Sjögren har denne förutom rekryt- och underbefälsutbildning tjänstgjort i 533 dagar.

Beträffande den i motion II: 275 omnämnde förre soldaten Malmberg har denne enligt ett för honom utfärdat avskedspass tjänat vid Kronobergs regemente under tiden 13 december 1879—9 maj 1895 eller i 15 år 4 månader 26 dagar. Han erhöll avsked med sina rotehållares medgivande för bättre utkomst. Enligt en av vederbörande regementskvartermästare den 18 maj 1931 upprättad uppgift å antalet tjänstgöringsdagar för Malmberg har denne förutom rekryt- och underbefälsutbildning tjänstgjort i 428 dagar.

Vad angår den i motion II: 277 omnämnde förre soldaten Tapper, har denne, såsom framgår av en vid handlingarna fogad avskrift av departementets skrivelse till chefen för Skaraborgs regemente den 1 mars 1932 tjänat i 15 år 3 månader 3 dagar samt därunder förutom rekryt- och underbefälsutbildning tjänstgjort i 304 dagar. Ett för Tapper den 9 januari 1934 utfärdat läkarintyg utvisar, att Tapper för närvarande lider av emphysem

och bronchiectasier, på grund varav han är oförmögen till arbete. Att ifrågavarande sjukdomar skulle vara ådragna i tjänsten, har emellertid icke ifrågasatts.

Samtliga här ifrågavarande soldater hava således tjänat i över 15 år men under 18 år. Ingen av dem har emellertid utöver de tider, varunder de undergått rekryt- och underbefälsutbildning och vilka jämlikt föreskrift i kungl. brev den 19 juni 1931 angående tjänstgöringstidens beräkning för underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa (SFS nr 251) icke må tagas i betraktande vid beräkning av antalet tjänstgöringsdagar för pensions erhållande enligt den av Kungl. Maj:t med riksdagen utfärdade kungörelsen den 13 mars 1931 (SFS nr 43), tjänstgjort i minst 600 dagar. Till någon pension enligt nämnda kungörelse äro de följaktligen icke berättigade.

På grund härav och då, som av det ovan anförda framgår, några andra skäl, som skulle kunna berättiga här ifrågavarande soldater till erhållande av underhåll ur Vadstena krigsmanshuskassa, icke, så vitt handlingarna utvisa, förefinnas, får departementet hemställa, att motionerna I: 127 och II: 261, 264, 275 och 277 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

I motion II: 276 har hemställts om underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa åt förre soldaten Nyberg. Enligt företedd avskrift av ett för Nyberg utfärdat avskedspass har Nyberg tjänat vid Bohusläns regemente från och med den 14 juli 1888 till och med den 7 april 1906, då han på grund av oduglighet till krigstjänst enligt läkarebetyg erhöll avsked ur krigstjänst. Hans tjänstetid uppgår sålunda till 17 år 8 månader 23 dagar. I en under år 1933 till Kungl. Maj:t ingiven ansökning anhöll Nyberg om underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa under åberopande av att han enligt läkarintyg led av åderförkalkning samt deformerande inflammation i höftlederna. Av den utredning, som i anledning av nämnda ansökning verkställdes för utrönande, huruvida ifrågavarande sjukdomar kunde vara ådragna i tjänsten, framgick intet, som talade för, att sjukdomarna icke vore helt åldersbetingade. I anledning härav och då Nyberg icke kunde styrka, att han förutom rekryt- och underbefälsutbildning tjänstgjort i minst 600 dagar, hemställde arméförvaltningens civila departement och sjukvårdsstyrelse i sitt över ansökningen avgivna utlåtande den 11 april 1933 att ansökningen icke måtte föranleda någon Kungl. Maj:ts åtgärd. Genom beslut den 9 juli 1933 biföll Kungl. Maj:t ifrågavarande hemställan. I anledning härav och då i förevarande motion icke anförts något, som skulle kunna berättiga Nyberg till erhållande av underhåll ur nämnda kassa, får departementet hemställa, att motion II: 276 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

I motion II: 270 har hemställts om pension åt förre soldaten Wall. Wall, som är född den 5 februari 1874, har enligt utfärdat avskedspass varit i tjänst vid Norrbottens regemente sedan den 28 augusti 1891 samt erhöll avsked den 14 april 1909. Hans anställningstid vid regementet uppgår följaktligen till 17 år 7 månader 16 dagar. Vid 1933 års riksdag väcktes motion (II: 227) om beredande av pension åt Wall. I sitt över nämnda jämte ett flertal andra motioner avgivna utlåtande till riksdagens bankoutskott den 10 mars 1933 meddelade departementet bland annat, att departementet, ehuru Wall med avseende å tjänstgöringsförhållandena uppfyllde villkoren för erhållande av underhåll ur Vadstena krigsmanshuskassa enligt kungörelsen den 13 mars 1931 (SFS nr 43) — antalet tjänstgöringsdagar utöver rekryt- och underbefälsutbildning uppgick till 805 —, likväl icke med hänsyn till hans ekonomiska omständigheter ansåge sig för det dåvarande kunna

tilldela honom underhåll ur nämnda kassa. Ett för Wall, som erhållit avsked före den 1 januari 1910, av vederbörande kommunalnämndsordförande den 14 januari 1933 avgivet intyg rörande hans ekonomiska omständigheter utvisade nämligen, att Wall då var sågverksarbetare samt ägde en till 2 800 kronor taxerad jordbruksfastighet, varå likväl fanns en skuld å 1 400 kronor.

Motionen blev ej av riksdagen bifallen.

För utrönande huruvida Wall numera kan anses vara i behövande omständigheter, har departementet anmodat ovannämnde kommunalnämndsordförande att verkställa ny utredning rörande Walls ekonomiska omständigheter. I skrivelse till departementet den 27 mars 1934 meddelar nu kommunalnämndsordföranden, att Wall under de senaste fem åren icke innehaft någon arbetsanställning med undantag för statligt reservarbete, som under föregående år inbringade honom en inkomst av 310 kronor, samt att han under samma år åtnjutit arbetslöshetsunderstöd med ett belopp av 310 kronor 80 öre. Vidare framhålles i nämnda skrivelse, att Wall med största sannolikhet icke hädanefter torde kunna erhålla anställning i sitt förutvarande yrke. I anledning av vad sålunda upplysts och då Walls ovannämnda jordbruksfastighet, som enligt kommunalnämndsordförandens skrivelse fortfarande synes vara skuldbelastad till 1 400 kronor, endast i ringa mån torde kunna underlätta familjens försörjning, finner departementet det numera vara styrkt, att Wall är i behövande omständigheter. Departementet har i anledning härav tilldelat Wall underhåll ur Vadstena krigsmanshuskassa jämlikt bestämmelserna i ovannämnda kungörelse den 13 mars 1931 ävensom till honom överlämnat hans av utskottet departementet tillhandahållna avskedspass. På grund av vad sålunda anförts beträffande motion II: 270 får departementet hemställa, att densamma icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Vidkommande manskap med en tjänstetid överstigande 18 år har civila departementet yttrat:

I motionerna II: 9, 35, 36, 37, 116, 430 och 436 har hemställt om underhåll ur Vadstena krigsmanshuskassa åt förra soldaterna Sten, Sundström, Rydell, Frisk, Hurtig, Stenström samt Hultin.

Enligt vad som framgår av motionerna åtföljande handlingar hava samtliga ifrågavarande soldater tjänat i över 18 men under 20 år.

Vidare framgår av nämnda handlingar samt av vissa utav departementet införskaffade uppgifter rörande deras tjänstgöringsförhållanden, att ifrågavarande soldater förutom rekryt- och underbefälsutbildning tjänstgjort i:

Sten . . . . .	420 dagar
Sundström . . . . .	510 »
Rydell . . . . .	523 »
Frisk . . . . .	469 »
Hurtig . . . . .	496 »
Stenström . . . . .	345 »
samt Hultin . . . . .	594 »

Ingen av ifrågavarande soldater har följaktligen med avseende å tjänstgöringsförhållandena uppfyllt villkoren för erhållande av underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa jämlikt kungörelsen den 13 mars 1931 (SFS nr 43, jfr med kungl. brevet den 19 juni 1931, SFS nr 251).

Emellertid anser sig departementet böra erinra därom, att såväl 1932 som 1933 års riksdagar beviljat underhåll ur Vadstena krigsmanshuskassa åt soldater, som tjänat i minst 18 men under 20 år och vilka icke utöver rekryt- och underbefälsutbildning tjänstgjort i minst 600 dagar. För samtliga dessa soldater hava dock ömmande omständigheter ansetts föreligga.

Härav vill det synas, som hinder icke skulle möta för tilldelning av underhåll ur Vadstena krigsmanshuskassa åt dem av ovannämnda soldater, för vilka dylika omständigheter föreligga.

Enligt vad som framgår av de handlingar, som åtfölja motionerna II: 9, 36, 37, 116 och 430, föreligga enligt departementets åsikt ömmande omständigheter för förra soldaterna Sten, Rydell, Frisk, Hurtig samt Stenström. Vad angår i motionerna II: 35 och 436 omnämnda förra soldaterna Sundström och Hultin har departementet låtit verkställa utredningar rörande deras ekonomiska omständigheter och har därvid beträffande Sundström befunnits, att hans ekonomiska ställning är relativt god. Han åtnjöt under år 1933 i egenskap av valsverksarbetare vid Avesta järnverk en inkomst av 2 851 kronor 30 öre samt uppbar i nämnda egenskap under januari månad innevarande år en inkomst av 221 kronor 20 öre. Beträffande Hultin (motion II: 436) åter utvisar den om honom verkställda utredningen, att hans ekonomiska ställning är mindre god. Han är visserligen ägare till en jordbruksfastighet, taxerad till 7 900 kronor, å vilken födas 2 hästar och 4 kor, men hans skulder uppgå till icke mindre än 7 550 kronor. I anledning härav och då Hultin genom fotskada är för framtiden oförmögen till jordbruksarbete, torde man få anse Hultin vara i stort behov av understöd.

På grund av vad sålunda anförts anser sig departementet böra tillstyrka motionerna II: 9, 36, 37, 116, 430 och 436.

Motion II: 35 anser sig departementet däremot icke kunna tillstyrka.

*Utskottet.*

Av de i förevarande motioner omförmälda f. d. indelta uppfyller endast en, nämligen den i motionen II: 270 angivna f. d. soldaten Wall — vilken innehar en anställningstid av 17 år 7 månader — det i 1931 års grunder för underhållsrätt med avseende å tjänstgöringstiden stadgade villkoret om minst 600 tjänstgöringsdagar, oberäknat rekryt- och underbefälsutbildning. Arméförvaltningens civila departement har emellertid upplyst, att departementet numera tilldelat Wall underhåll. Vid sådant förhållande torde motionen II: 270 icke påkalla någon riksdagens åtgärd.

Samtliga i övriga förevarande motioner omförmälda f. d. indelta hava en anställningstid av mellan 15 och 20 år, men ingen av dem uppfyller ovannämnda villkor om minst 600 tjänstgöringsdagar.

De i motionerna I: 127 samt II: 261, 264, 275, 276 och 277 avsedda f. d. indelta, nämligen Östberg, Strömberg, Sjögren, Malmberg, Nyberg och Tapper hava en anställningstid, som understiger 18 år. Vid sådant förhållande har utskottet, med hänsyn till tidigare praxis, ansett sig icke kunna tillstyrka, att underhållsrätt medges dem. Utskottet får alltså avstyrka bifall jämväl till nyss uppräknade motioner.

Vidkommande slutligen de i motionerna II: 9, 35, 36, 37, 116, 430 och 436 avsedda f. d. indelta, nämligen Sten, Sundström, Rydell, Frisk, Hurtig,



Stenström och Hultin, hava dessa en anställningstid av över 18 år. Riksdagen har före år 1931 efter prövning i varje särskilt fall pläгат vid en anställningstid av över 18 år medgiva underhåll under förutsättning att ömmande omständigheter i de särskilda fallen befunnits föreligga. I samband med behandling vid 1931 års riksdag av frågan om jämkning i villkoren för rätt till underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa förelåg ett motionsvis väckt förslag om att indelta med minst 18 års tjänstetid skulle utan avseende å längden av den verkliga tjänstgöringstiden tillerkännas rätt till underhåll. Utskottet avstyrkte detta förslag under framhållande, bland annat, att ett generellt medgivande av dylik rätt utan hänsyn till antalet tjänstgöringsdagar näppeligen kunde anses försvarligt, då den effektiva tjänstgöringstid, som förutsatts för underhållsrätt, i och för sig måste anses vara mycket kort. Samtidigt framhöll utskottet emellertid, att ett undantagslöst fasthållande vid villkoret om minst 600 tjänstgöringsdagar måhända kunde i enstaka fall medföra obilliga konsekvenser. Vid såväl 1932 som 1933 års riksdagar förelåg till riksdagens behandling ett flertal motioner, vari yrkades, att underhåll måtte tilldelas vissa f. d. indelta med en tjänstetid av 18 år och däröver, ehuru dessa personer icke uppfyllde villkoren med avseende å tjänstgöringsdagarnas antal. 1932 års riksdags bankoutskott framhöll i sitt utlåtande i ärendet (nr 34), att enligt utskottets mening 1931 års riksdags ståndpunktstagande i fråga om de generella villkoren för underhållsrätt icke syntes böra utesluta möjligheten av att i fall, där förhållandena kunde anses behjärtansvärda, underhåll fortfarande medgäves vid en anställningstid av minst 18 år utan hänsyn till längden av den verkliga tjänstgöringstiden. Då ömmande omständigheter i de i motionerna avsedda fallen syntes föreligga, tillstyrkte utskottet, att de i sagda motioner angivna f. d. indelta måtte tillerkännas underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa utan hinder av att de icke tjänat för underhålls erhållande föreskriven tid. Riksdagen biföll vad utskottet sålunda hemställde. 1933 års bankoutskott intog i sitt utlåtande nr 37 samma ståndpunkt som kommit till uttryck i det år 1932 avgivna utlåtandet nr 34, och riksdagen biföll utskottets förslag.

Samtliga de nu förevarande, sist omnämnda motionerna hava tillstyrkts av arméförvaltningens civila departement, med undantag av motionen II: 35 angående underhåll åt f. d. soldaten Sundström, vilken enligt departementets uppfattning icke befinner sig i behövande omständigheter. Enligt utredning i ärendet är Sundström anställd såsom valsverksarbetare vid Avesta järnverk, i vilken egenskap han under år 1933 haft en inkomst av 2 851 kronor. På grund härav har utskottet för sin del funnit att ömmande omständigheter i detta fall icke kunna anses vara för handen, varför utskottet icke ansett sig böra förorda understöd i föreliggande fall. De övriga i nu förevarande motioner angivna f. d. indelta synas däremot befinna sig i knappa ekonomiska villkor. Vid sådant förhållande och under återopande av den ståndpunkt riksdagen — såsom ovan framhållits — intagit vid behand-

ling åren 1932 och 1933 av liknande fall, har utskottet ansett sig kunna tillstyrka, att ifrågavarande f. d. indelta tillerkännas underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa, oaktat de icke tjänat för underhålls erhållande föreskriven tid. Underhållet torde i samtliga fall böra utgå från och med den 1 juli 1934.

På grund av det anförda får utskottet hemställa,

1) att motionen I: 127 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda;

2) att riksdagen, i anledning av motionen II: 9, må medgiva, att förre soldaten vid Skaraborgs regemente Axel Herman Sten må från och med den 1 juli 1934 från Vadstena krigsmanshuskassa tilldelas underhåll enligt samma grunder som om han tjänat för underhålls erhållande föreskriven tid;

3) att motionen II: 35 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda;

4) att riksdagen, i anledning av motionen II: 36, må medgiva, att förre soldaten vid förutvarande Jönköpings regemente Klas Edvard Rydell må från och med den 1 juli 1934 från Vadstena krigsmanshuskassa tilldelas underhåll enligt samma grunder som om han tjänat för underhålls erhållande föreskriven tid;

5) att riksdagen, i anledning av motionen II: 37, må medgiva, att förre soldaten vid förutvarande Jönköpings regemente Sven Magnus Frisk må från och med den 1 juli 1934 från Vadstena krigsmanshuskassa tilldelas underhåll enligt samma grunder som om han tjänat för underhålls erhållande föreskriven tid;

6) att riksdagen, i anledning av motionen II: 116, må medgiva, att förre soldaten vid Södermanlands regemente Erik Hilmer Hurtig må från och med den 1 juli 1934 från Vadstena krigsmanshuskassa tilldelas underhåll enligt samma grunder som om han tjänat för underhålls erhållande föreskriven tid;

7) att motionen II: 261 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda;

8) att motionen II: 264 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda;

9) att motionen II: 270 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda;

10) att motionen II: 275 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda;

11) att motionen II: 276 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda;

12) att motionen II: 277 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda;

13) att riksdagen, i anledning av motionen II: 430, må medgiva, att förre soldaten vid Älvsborgs regemente Per Emil Johansson Stenström må från och med den 1 juli 1934 från Vadstena krigsmanshuskassa tilldelas underhåll enligt samma grunder som om han tjänat för underhålls erhållande föreskriven tid; samt

14) att riksdagen, i anledning av motionen II: 436, må medgiva, att förre soldaten vid Hälsinge regemente Jonas Hultin må från och med den 1 juli 1934 från Vadstena krigsmanshuskassa tilldelas underhåll enligt samma grunder som om han tjänat för underhålls erhållande föreskriven tid.

## 2:o.

I följande inom riksdagen väckta motion, som hänvisats till bankoutskottets förberedande handläggning, har framställts förslag om *u n d e r s t ö d å t e n f. d. b å t s m a n*.

I motion II: 274 hemställer nämligen herr *Törnkvist* i Karlskrona, »att riksdagen måtte, antingen från Vadstena krigsmanshuskassa eller från allmänna indragningsstaten eller också av andra medel, varom utskottet då torde föreslå, tilldela förre båtsmannen och fästningsartilleristen *August Emanuel Svensson Wahlström* från Jämsjö i Blekinge ett årligt understöd, som utskottet till sin storlek behagade föreslå.»

Av tillgängliga handlingar framgår,

att Svensson Wahlström är född den 1 februari 1863 och alltså 71 år gammal;

att han, som antogs till båtsman den 24 augusti 1881, avgick efter en tjänstetid av 7 år 8 månader 6 dagar till sjömanskårens värvade stam den 30 april 1889 och erhöll den 30 april 1897 avsked såsom 1:a klass artillerist vid Karlskrona artillerikår efter en ytterligare tjänstetid av 8 år;

att hans sammanlagda tjänstetid utgör 15 år 8 månader 6 dagar;

att han vid avskedet erhöll vitsord att under tjänstetiden hava sig utmärkt väl skickat;

att han enligt läkarintyg på grund av olika sjukdomar är fullständigt oförmögen till arbete;

samt att han enligt vad i motionen uppgives på grund av fattigdom är i behov av understöd.

Över ifrågakvarande motion har utskottet införskaffat utlåtande av direktionen över flottans pensionskassa och statskontoret, som inhämtat marinförvaltningens yttrande i ärendet.

*Direktionen över flottans pensionskassa* har anfört, bland annat, att, enär Wahlströms tjänstetid såsom båtsman icke uppginge till 15 år, han författningsenligt icke vore berättigad till båtsmanspension. Ej heller såsom artillerist vid Karlskrona artillerikår kunde han tilldelas pension, då härför hade erfordrats, att han tjänat kronan 20 år från 20 års ålder. Då emellertid Wahlströms sammanlagda tjänstetid utgjorde över 15 år och hans tjänstgöring efter avgången såsom båtsman väl torde kunna jämföras med båtsmanstjänst, tillstyrkte direktionen, att Wahlström, jämväl med hänsyn till honom meddelade goda vitsord, hans av motionären vitsordade fattigdom samt av läkarbetyg styrkta, av flera olika sjukdomar orsakade fullständiga oförmåga till arbete, måtte tilldelas pension genom flottans pensionskassa, såsom om han uppfyllt för båtsmanspensions erhållande stadgade villkor, vilken pension syntes skäligen böra utgå från och med den 1 januari 1934. I händelse av bifall härtill skulle Wahlström erhålla i årlig pension 200 kronor och pensionstillägg 50 kronor, eller tillhoppa 250 kronor.

*Marinförvaltningen* har biträtt direktionens förslag.

*Statskontoret* har anfört följande:

Av handlingarna framginge, att Svensson Wahlström kunde räkna sig tillgodo allenast något över 7 år såsom båtsman och 8 år i egenskap av värvad vid Karlskrona artillerikår, samt att han vid avsked från sistnämnda anställning den 30 april 1897 uppnått en ålder av allenast 34 år. För erhållande av pension såsom båtsman erfordrades jämlikt beslut av 1931 års riksdag (bankoutskottets utlåtande nr 10) en tjänstetid av minst 15 år och en uppnådd levnadsålder av 55 år. Enligt bestämmelserna i kungl. brev den 6 maj 1881 kunde till värvat manskap utgå motsvarande förmån efter en tjänstetid av minst 20 år och en levnadsålder av 40 år. Då Svensson Wahlström sålunda icke innehade för erhållande av pension såsom båtsman eller värvad artillerist erforderligt antal tjänsteår samt dessutom avgått från sin tjänst långt före pensionsåldern, ansåge sig statskontoret, med hänsyn jämväl till konsekvenserna, icke kunna tillstyrka bifall till föreliggande motion.

**Utskottet.** Enär Svensson Wahlström har en sammanlagd anställningstid av över 15 år såsom båtsman och fästningsartillerist, har utskottet, på av direktionen över flottans pensionskassa och marinförvaltningen anförda skäl, icke velat motsätta sig att honom tilldelas båtsmanspension genom flottans pensionskassa. Pensionen synes böra utgå från och med den 1 juli 1934.

Utskottet hemställer alltså,

att riksdagen, i anledning av motionen II: 274, må medgiva, att förutvarande båtsmannen vid Blekinge första indelningskompani, förutvarande artilleristen vid Karlskrona artillerikår August Emanuel Svensson Wahlström må tilldelas

pension, såsom om han uppfyllt härför författningsenligt stadgade villkor, att utgå från och med den 1 juli 1934.

Stockholm den 23 april 1934.

På bankoutskottets vägnar:

HARALD ÅKERBERG.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar Åkerberg, Lindgren, Stendahl, Ström i Lidköping, Berling, Bjurström, Bodin och Silfverstolpe;

från andra kammaren: herrar Bäcklund, Laurén, Ryberg, Paulsen, Wikström, Andersson i Falkenberg, Svedman och Severin.

### Reservation

vid punkten 1:o, mom. 1), 8) och 10) av herrar Bäcklund, Laurén och Paulsen, vilka anfört följande:

»I enlighet med i proposition nr 13 till 1931 års riksdag framlagt förslag beslöt riksdagen, bland annat, vidtaga den ändring i fråga om villkoren för underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa, att avskedat indelt manskap från armén med minst 15 men under 20 tjänstår, som styrkte sig hava tjänstgjort i sammanlagt minst 600 dagar, skulle från och med den 1 juli 1931 komma i åtnjutande av underhåll ur Vadstena krigsmanshuskassa enligt samma grunder, vilka gällde beträffande sådant manskap, som tjänat i minst 20 men ej 25 år.

I överensstämmelse med riksdagens beslut utfärdade Kungl. Maj:t den 13 mars 1931 kungörelse (nr 43) i ämnet.

Sedermera har Kungl. Maj:t genom brev den 19 juni 1931 (SFS nr 251) förklarat, att såsom tjänstgöringstid för erhållande av underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa icke finge beräknas tid, varunder indelt soldat undergått rekryt- och underbefälsutbildning.

Enligt vår uppfattning borde vid beräknandet av tjänstgöringsdagarnas antal sistnämnda utbildningstid icke frånräknas vederbörande. Därest så emellertid sker, synes oss kravet på fullgjorda 600 dagar, utöver rekryt- och underbefälsutbildningstiden, icke rimligen böra upprätthållas. På grund härav förorda vi en sänkning av det antal tjänstgöringsdagar, som må tillgodoräknas för erhållande av underhåll till 400.

I anslutning härtill få vi tillstyrka, att de i motionerna I: 127, II: 264 och II: 275 omförmälda f. d. soldaterna Östberg, Sjögren och Malmberg, vilka samtliga styrkt sig hava en anställningstid av över 15 år och därunder tjänstgjort i över 400 dagar, förutom tid för rekryt- och underbefälsutbildning, måtte tilldelas underhåll från Vadstena krigsmanshuskassa.

Äberopande det anförda hemställa vi,

1) att riksdagen, i anledning av motionen I: 127, må medgiva, att förre soldaten vid Bohusläns regemente Karl Oskar Östberg må från och med den 1 juli 1934 från Vadstena krigsmanshuskassa tilldelas underhåll enligt samma grunder som om han tjänat för underhålls erhållande föreskriven tid;

8) att riksdagen, i anledning av motionen II: 264, må medgiva, att förre soldaten vid Hallands regemente August Sjögren må från och med den 1 juli 1934 från Vadstena krigsmanshuskassa tilldelas underhåll enligt samma grunder som om han tjänat för underhålls erhållande föreskriven tid;

10) att riksdagen, i anledning av motionen II: 275, må medgiva, att förre soldaten vid Kronobergs regemente Sven Johan Malmberg må från och med den 1 juli 1934 från Vadstena krigsmanshuskassa tilldelas underhåll enligt samma grunder som om han tjänat för underhålls erhållande föreskriven tid.»